

■ Ἡ Ἑλπίδα τῆς Δύσεως ἐπροδόθη γιὰ πολλοστή φορά
εἰς κρίμα καὶ κατάκριμα τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν

Ἡ Ἡ' Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ «Π.Σ.Ε.» στὴν Χαράρε τῆς Ζιμπάμπουε(*)

Ἀπογοητευτικὴ ἡ παρουσία τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν

«Τελικὰ ἡ κρίση στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι ἐξ ἴσου βαθιὰ μὲ τὶς Προτεσταντικὲς. Εἶναι κρίση αὐτοσυνειδησίας, ὑπευθυνότητας, συνέπειας λόγου καὶ ἔργου, αὐτοσεβασμοῦ, ἀληθινῆς ἐνότητας καί, ἴσως πάνω ἀπ' ὅλα, Θεολογίας»¹.

α. Ἀπώλεια μιᾶς μοναδικῆς εὐκαιρίας

Αναφερόμενοι σὲ προηγούμενο τεῦχος τῆς «Ὀρθοδόξου Ἐνημερώσεως» στὴν βαθεῖα κρίσι τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν» («Π.Σ.Ε.») καὶ ἀναλύοντες τὸ ζήτημα τῆς στάσεως ἔναντι τῆς

Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, ἡ ὁποία (στάσις) ἐπανεξετάζεται πανορθόδοξως σὲ τεταμένη ἀτμόσφαιρα, εἶχαμε καταλήξει στὶς ἐξῆς διαπιστώσεις:

«Ἡ βαθεῖα κρίσις τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τοῦ "Π.Σ.Ε." οὐσιαστικῶς ἀπεκάλυψε τὴν ἐνδο-ορθόδοξο κρίσι τῶν Οἰκουμενιστῶν, ἡ ὁποία ἐντοπίζεται κυρίως στὰ ἐξῆς:

Χαράρε, Ἡ' Γ.Σ. τοῦ «Π.Σ.Ε.», 13.12.1998: «Ἀκολουθία Οἰκουμενικῆς Ἐπαναδεσμεύσεως» [συμμετεῖχαν καὶ οἱ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταί].

- στην έλλειψη ένιαίας εκκλησιολογικής σκέψεως και ένιαίας ποιμαντικής ευαισθησίας·

- στην μετατροπή των *Επισήμων Διοικήσεων* σε θρησκευοποιημένες και γραφειοκρατικές ομάδες, με βατικάνια δομή και νοοτροπία, και

- στην άπουσία μιᾶς πραγματικής πανορθόδοξου ένότητος, λόγω τῆς αἰρέσεως τοῦ Ἐθνικισμοῦ καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν δυτικῶν ρευμάτων στὴν θεολογικὴ παιδεία καὶ πνευματικότητα»².

Δυστυχῶς, οἱ ἐπισημάνσεις αὐτὲς **ἐπαληθεύθησαν πλήρως**, γιὰ μία ἀκόμη φορά, στὴν *Ἡ Γενικὴ Συνέλευσι* τοῦ «Π.Σ.Ε.» στὴν Χαράρε τῆς Ζιμπάμπουε (3-14.12.1998), ἡ ὁποία - ἐπειδὴ ἐσφράγιζε τὴν πρώτη 50ετία τῆς ζωῆς τοῦ κυριωτέρου αὐτοῦ θεσμικοῦ ὀργάνου τῆς *Οἰκουμενικῆς Κινήσεως* (1948-1998) - ἀποτελοῦσε πράγματι μίαν **μοναδικὴ εὐκαιρία Ὁρθοδόξου Μαρτυρίας**.

Καὶ ἡ εὐκαιρία ἦταν ὄντως **μοναδική**, διότι εἶχε προηγηθῆ ἡ **κριτικὴ στάσις** τῶν ὀρθοδόξων *Οἰκουμενιστῶν* ἔναντι τοῦ «Π.Σ.Ε.» μέσω τῆς «*Διορθοδόξου Συναντήσεως*» τῆς Θεσσαλονίκης (29.4-2.5.1998) καὶ τὸ «*Θεολογικὸ Συμπόσιο*» τῆς Δαμασκοῦ (7-13.5.1998)³, ἡ ὁποία ἔστω καὶ ἂν δὲν ἦταν πλήρως ἱκανοποιητικὴ, εἶχε ὅμως εὐρεὶ ἀπήχησι στοὺς κόλπους πολλῶν ἑτεροδόξων (Παλαιοκαθολικῶν, Λουθηρανῶν καὶ Ἀφρικανῶν Προτεσταντῶν), οἱ ὁποῖοι - ἀκριβῶς ἐξ αἰτίας αὐτοῦ - ἀνέμεναν μὲ «*εἰλικρινῆ ἐπιθυμία νὰ ἀκούσουν Ὁρθόδοξο λόγο*»⁴.

Δυστυχῶς ὅμως: ἡ *Ἐλπίδα τῆς Δύσεως ἐπροδόθη γιὰ πολλοστὴ φορά*, εἰς κρίμα καὶ κατάκριμα τῶν ὀρθοδόξων *Οἰκουμενιστῶν*, παρὰ τὰ διακηρυσσόμενα ἀπὸ αὐτοὺς εὐκαίρως-ἀκαίρως, ὅτι ἡ παρουσία τους στὸ *Συμβούλιο* τῆς Γενεύης ἀποβλέπει στὴν *Ὁρθόδοξο Μαρτυρία*.

Μία σύντομος ἀναφορὰ πρὸς τὸ παρὸν σὲ ὠρισμένες μόνον πτυχὲς τῆς *Ἡ Γενικῆς Συνελεύσεως* τῆς Χαράρε θὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὸ δίκαιο καὶ ἀσφαλὲς τῆς ἐπισημάνσεως αὐτῆς.

β. «Πήγαμε στὴ Χαράρε γυμνοί»

Ε**να μέλος** τῆς Ὁρθοδόξου Ἀντιπροσωπίας, τὸ ὁποῖο ἔλαβε μέρος στὴν *Ἡ Γ.Σ.* ὡς «*Σύμβουλος*» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, θέτει μὲ εἰλικρίνεια τὸ ἐρώτημα: «*Πῶς πήγαμε οἱ Ὁρθόδοξοι στὴ Χαράρε;*» καὶ μὲ δραματικὴ ἐπίσης εἰλικρίνεια ἀπαντᾷ:

«Χωρὶς ἀγιότητα ποὺ νὰ μαρτυρᾷ ἀρρήτως Χριστό, χωρὶς προσωπικότητες ποὺ νὰ καθηλώσουν, χωρὶς ἐνότητα ποὺ νὰ ἐνοποιεῖ (ἀλλὰ μόνο μὲ μικρονοϊκὲς ἀντιπαλότητες ἐθνοφυλετικοῦ ἢ συχνότερα ἀτομοκεντρικοῦ χαρακτήρα),

χωρίς θεολογικά επιχειρήματα, χωρίς στόχους, στρατηγική και συντονισμό. Πήγαμε στη Χαράρε γυμνοί και η γυμνότητά μας... άποκαλύφθηκε»⁴.

γ. Οί όρθόδοξοι Οίκουμενισταί έξετέθησαν πολύ και πολλάκις

• *«Αδιάβαστοι» και άνενημέρωτοι*

Οί **όρθόδοξοι** Οίκουμενισταί έξετέθησαν στην Χαράρε, όταν σέ μία Συνεδρία φάνηκε, ότι «*κανείς από τους Όρθοδόξους δέν είχε καν διαβάσει τὰ τελευταία βασικά κείμενα του "Πίστις και Τάξις"*»⁵.

Τι ακριβώς συνέβη;

Έκτος από τις άκροαματικές Συνεδριάσεις, έγιναν - έκτος έπισήμου προγράμματος - και «*άνοικτες συναθροίσεις*» υπό τύπον «*Άγορών*» (*Padare*)· στα πλαίσια αυτών των «*συναθροίσεων*», «*άποτέλεσαν άντικείμενο περαιτέρω άναπτύξεως*» και «*γενικώτερα θέματα θεολογικής, ήθικο-κοινωνικής, ίεραποστολικής και πολιτικής ύφης*»⁶.

Σέ κάποια από τις «*συναθροίσεις*» αυτές, στην όποία συμμετείχαν έξι όρθόδοξοι Άντιπρόσωποι, έγινε κατανοητό, ότι

«τò έργο για τήν Γραφή και τήν Παράδοσι, τò όποιο έγινε από τήν Έπιτροπή του ΠΣΕ Πίστις και Τάξις, έχον μία προΐστορία από τής Δ΄ Παγκοσμίου Διασκέψεως του 1963, ήταν έντελώς άγνωστο σέ όλους τους συζητητάς»⁷.

Έπίσης στο «*Padare*» αυτό ένας όρθόδοξος κληρικός παραδέχθηκε, ότι

«οί περισσότερες Όρθόδοξες Έκκλησίες στην πραγματικότητα δέν συμμετέχουν στην μελέτη περι Άποστολικής Πίστεως, ή όποία έστιάζεται στο Οίκουμενικό Σύμβολο του 381, και ή όποία έχει άμεσο σχέση με τήν όρθόδοξο πίστι και αυτο-κατανόηση»⁷.

Και προεκάλεσε άπογοήτευσι ή διαπίστωσις, ότι

«σχεδόν όλες οι Όρθόδοξες Έκκλησίες ούτε καν γνωρίζουν, ότι υπάρχει μία τοιαύτη από μακροϋ διαδικασία (Λίμα, 1982 κ.έ.), όπως φαίνεται στην πλέον πρόσφατο δήλωσι "Η Φύσις και ο Σκοπός τής Έκκλησίας"»⁷.

• *Έλλειψις σοβαρότητος*

Έξετέθησαν τὰ δύο Πατριαρχεία Γεωργίας και Βουλγαρίας, διότι ένώ είχαν άποχωρήσει από τò «Π.Σ.Ε.» υποτίθεται για σοβαρούς

λόγους, τώρα - μέσω τῶν Παρατηρητῶν τους στήν Χαράρε - ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐδήλωσαν τὴν πιστότητά τους στὸ οἰκουμενιστικὸ ἰδεῶδες, ἀφ' ἐτέρου δὲ δικαιολογήθηκαν, ὅτι ἡ ἀπόφασίς των ὠφείλετο στὴν πίεσι τῶν «συντηρητικῶν στοιχείων»!...

Ὁ Γεωργιανὸς κληρικὸς π. Βασίλειος Κομπαχίτζε ἐδήλωσε χαρακτηριστικὰ μεταξύ τῶν ἄλλων, ὅτι

«οἱ γεωργιανοὶ ὀρθόδοξοι, ἦταν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι πάντοτε ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφές σας ἐν Κυρίῳ. Ὁ Πατριάρχης Ἡλίας καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Γεωργίας ἀναγκάσθηκαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση, ἐξ αἰτίας τῶν φανατικῶν καὶ θεμελιοκρατῶν καὶ πρὸς ἀποφυγὴ ἐσωτερικοῦ σχίσματος, ἀλλὰ δέονται πάντοτε γιὰ τὴ χριστιανικὴ ἐνότητα»⁸.

Ὁ Βούλγαρος θεολόγος Ἰβάν Δημητρώφ, ἓνας ἀπὸ τοὺς ἑπτὰ Βουλγάρους Παρατηρητὰς, οἱ ὅποιοι ἐξέφρασαν μὲ ἔγγραφό τους «λύπη γιὰ τὴν ἀποχώρησι τῆς Ἐκκλησίας τους ἀπὸ τὸ ΠΣΕ»⁹, εἶπε ὅτι

«ἡ ἀπόφασις τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας γιὰ ἐγκατάλειψι τοῦ ΠΣΕ ἐλήφθη ὄχι ἀπὸ ἀντι-οικουμενιστικὲς πεποιθήσεις, ἀλλὰ ὑπὸ τὴν πίεσι τῆς (ἄκρως συντηρητικῆς ἀποκομμένης) Ἐκκλησίας τοῦ Παλαιοῦ Ἡμερολογίου»¹⁰.

Εἶναι σοβαρὰ αὐτὰ τὰ πράγματα; Ἐπιτρέπεται τοιαύτη αὐτοῦ υποβάθμισις δύο Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν ἐνώπιον τοῦ ἑτεροδόξου κόσμου σὲ ἓνα τόσο ἐπίσημο βῆμα;

Πολὺ ὀρθὰ παρατηρήθησαν ἐν προκειμένῳ τὰ ἐξῆς:

«Ἐπιτρέπεται ἓνα Ὁρθόδοξο Πατριαρχεῖο νὰ ἀποχωρεῖ ἀπὸ τὸ ΠΣΕ καὶ ὁ Μακ. Πατριάρχης του νὰ στέλνει μὲσω παρατηρητῆ στὴ Γ.Σ. μήνυμα ὅτι ὁ ἴδιος πάντοτε διάκειται καὶ διάκειται θετικὰ πρὸς τὴν οἰκουμενικὴ κίνηση, ἀλλὰ τόσο ἐκεῖνος ὅσο καὶ ἡ Σύνοδος πιέστηκαν ἀπὸ συντηρητικὰ στοιχεῖα; Εἴτε ἀγωνιζόμαστε καὶ ἀποτρέπουμε μιὰ ἀπόφασιν, εἴτε σεβόμαστε τὴν ἀποψη τῆς πλειοψηφίας καὶ σιωποῦμε, εἴτε παραιτούμαστε. Στάσεις τοῦ τύπου "ξέρετε, ἐγὼ δὲν φταίω" δὲν ἤχοῦν ἰδιαίτερα σοβαρές»^{11, 12}.

• *Χωρὶς προετοιμασίαν καὶ πρόγραμμα*

Ὁ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταὶ ἐξετέθησαν ἐπίσης στὶς δύο γενικὲς κοινὲς συνάξεις μὲ τοὺς Ἀντιχαλκηδονίους/Μονοφυσίτας:

«Ὁ προεδρεύων δὲν γνῶριζε Ἀγγλικά καὶ δὲν εἶχε μεριμνήσει ὥστε νὰ ἐξασφαλιστεῖ ταυτόχρονη μετάφραση. Οἱ συνάξεις δὲν εἶχαν ἡμερησία διάταξη, δὲν εἶχαν ἀρχὴ καὶ τέλος, οὔτε σκοπὸ. Δὲν ἐγίνε διάλογος, ἀλλὰ ἀνταλλαγὴ μονολόγων»^{12α}.

- **«Μὴ προσεύχεσθε παντελῶς»**

Ὁ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταὶ ἐξετέθησαν, διότι δὲν ἔδωσαν *Μαρτυρία Προσευχῆς καὶ Προσευχητικῆς Ἀγωνίας* γιὰ τὸ Ἐνωτικὸ Ὅραμα.

«Οὐδεὶς μερίμνησε γιὰ τὴν τέλεση Ὁρθοδόξων ἀκολουθιῶν γιὰ τοὺς Ὁρθοδόξους, ἐκτὸς ἐπισήμου προγράμματος, στὸ χῶρο τῆς Συνελεύσεως, ἂν καὶ εἶχε προβλεφθεῖ ἀπὸ τοὺς διοργανωτὲς χρόνος καὶ χῶρος γιὰ κάτι τέτοιο. Ἄν εἶχαμε ἀγάπη καὶ πίστη θὰ ἔπρεπε τὰ γόνατά μας νὰ ματώνουν ἀπὸ τὴν προσευχὴ καὶ τὰ μάτια μας νὰ εἶναι κόκκινα ἀπὸ τὰ δάκρυα. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ περιμένει ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξία ὁ Δυτικὸς κόσμος καὶ ὄχι τὰ κακέκτυπα τῶν δικῶν τους μεθοδολογιῶν»¹³.

Οἱ ὀρθόδοξοι ποὺ ἀπεῖχαν ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὶς ὀλίγες λατρευτικὲς εὐκαιρίες (ἀμιγῶς ὀρθόδοξες)

«ἐνδεχομένως καὶ νὰ μπερδεύσαν τὴν ἐντολὴ [περὶ τοῦ] "μὴ συμπροσεύχεσθαι μετὰ ἑτεροδόξων" μετὰ τὸ "μὴ προσεύχεσθαι παντελῶς"»¹⁴...

- **«Συναγωνίστηκαν σὲ ἔπαρση καὶ περιφρόνηση»**

Ὁ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταὶ ἐξετέθησαν, διότι δὲν ἔδωσαν μαρτυρία Ὁρθοδόξου Ἠθους, μαρτυρία ἀγάπης καὶ ταπεινοφροσύνης.

«Πολλοὶ ἀπὸ τὶς ἐπίσημες ἀντιπροσωπεῖες, ἰδίως τὶς 5 Ἑλληνορθόδοξες, συναγωνίστηκαν σὲ ἔπαρση καὶ περιφρόνηση πρὸς τοὺς "μὴ ὁμοίους τους"».

Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ, ὀρθότατα παρατηρήθη, ὅτι

«τὸ "Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται" δὲν εἶναι λόγος χωρὶς ἐφαρμογὴ, ἀλλὰ ὅτι, ἀντίθετα, γιὰ νὰ "διδάξει" κανεὶς Ὁρθόδοξο ἦθος πρέπει νὰ τὸ ζεῖ καὶ νὰ τὸ ἀποπνέει»¹⁵.

- **«Σύμπλεγμα καταδίωξης»**

Ὁ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταὶ ἐξετέθησαν, λόγῳ τῶν συνηθισμένων ἐθνικιστικῶν τους τριβῶν καὶ ἀντιπαλοτήτων.

«Ὅσο οἱ Ἕλληνες δὲν ἀποβάλλουμε τὸ σύμπλεγμα καταδίωξης ποὺ ἔχουμε σὲ ὁποιοδήποτε διεθνὲς περιβάλλον βρεθοῦμε, θὰ ἀπομονωνόμαστε καὶ θὰ ἀποδυναμώνουμε τὴ θέση μας συνεχῶς. Ὅχι! Οἱ ὑπόλοιποι Ὀρθόδοξοι δὲν διαβουλεύονται καθημερινὰ γιὰ τὸ πῶς θὰ μᾶς γκρεμίσουν ἀπὸ τοὺς θῶκους μας. Ἀντίθετα, μόνοι μας ὑπονομεύουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὅταν δὲν διαχειριζόμαστε τὰ προνόμιά μας ὡς εὐθύνες καὶ ὅταν ξεχνοῦμε ὅτι πρῶτα ἀπ’ ὅλα εἴμαστε μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας, δηλαδὴ μέλη Χριστοῦ, καὶ μετὰ μέλη τοῦ Γένους μας, τὸ ὁποῖο ὀφείλουμε νὰ ὑπηρετοῦμε μόνο μέχρι τοῦ σημείου ποὺ δὲν παρεμποδίζεται ἢ δὲν παραμελεῖται τὸ σωτηριῶδες ἔργο τῆς Ἐκκλησίας μας»¹⁶.

• *«Ἡ στάση τῶν Ὀρθοδόξων δὲν ἦταν κοινὴ»*

Οἱ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενιστὰι ἐξετέθησαν, διότι δὲν παρουσιάστησαν ἐνωμένοι καὶ μὲ ἐνιαῖο πρόγραμμα δράσεως καὶ μὲ «κοινὴ στρατηγικὴ διαμαρτυρίας»¹⁷, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ἦταν ἰδιαίτερος ἐμφανὲς στὸ θέμα τῆς συμμετοχῆς στὶς λατρευτικὲς Ἀκολουθίες τῶν Προτεσταντῶν.

Αὐτὸ ποὺ συνέβη στὴν Χαράρε, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀρθόδοξο συμμετοχὴ, «ἐβεβαίωσε περὶ τῆς ἐξαιρετικῶς ἀνωμάλου ὑποδοχῆς τῆς **Δηλώσεως Θεσσαλονίκης**»¹⁸, οἱ τελικὲς συστάσεις τῆς ὁποίας προέτειναν ἐλαχιστοποιημένη συμμετοχὴ στὴν *Ἡ Γ.Σ.* οὕτως, ὥστε «νὰ ἐκφρασθῇ ἡ Ὀρθόδοξος δυσαρέσκεια μὲ τὸ ΠΣΕ μὲ ἓνα ἐνωμένο, Πανορθόδοξο τρόπο»¹⁹.

Ἦδη ἡ διάστασις τῶν ἀπόψεων ἦταν γνωστὴ στὴν Γενεὴ προσυνοδικῶς, ἐφ’ ὅσον γνωστὸς ὀρθόδοξος Οἰκουμενιστῆς εἶχε δηλώσει χαρακτηριστικῶς, ὅτι «τὸ θέμα (τοῦ τρόπου συμμετοχῆς) εἶναι ἀνοικτό· ἔχω τὴν ἐντύπωσι, ὅτι **κάθε ἀντιπροσωπία πηγαίνει στὴν συνέλευσι μὲ τὴν ἰδική της ἐρμηνεία τῶν συστάσεων τῆς Θεσσαλονίκης**»²⁰.

Τὴν 3.12.1998 ἐγίνε ἡ πρώτη «κλειστὴ συνάντησι»²¹ ὀρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονίων/Μονοφυσιτῶν στὴν Χαράρε, τῆς ὁποίας βασικώτερο ζήτημα ἦταν ἡ ἐρμηνεία τῶν ἀποφάσεων τῆς Θεσσαλονίκης· στὴν «συνάντησι» αὐτὴν «ἀναδύθησαν δύο ἐρμηνεῖες αὐτῆς τῆς δηλώσεως»²¹: **ἡ κατὰ γράμμα** (τελεία ἀποχὴ ἀπὸ τὶς καθωρισμένες προσευχὰς τῆς Γ.Σ./ἐτηρήθη ἀπὸ τὶς Ἀντιπροσωπίας Ρωσίας καὶ Ἑλλάδος), καὶ **ἡ εὐρύτερα** (συμμετοχὴ στὶς προσευχὰς, χωρὶς ὅμως ἡγετικὸ ρόλο/ἐτηρήθη ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες Ἀντιπροσωπίας).

Ποιό ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν ποικίλων ἐρμηνειῶν καὶ «τῶν ἀναμίκτων προσεγγίσεων τῆς Θεσσαλονίκης»²²;

«Ἔτσι ἡ στάση τῶν Ὀρθοδόξων στὸ ζήτημα αὐτὸ μέχρι τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν τῆς συνέλευσης δὲν ἦταν κοινή»²³.

Ἐν τελευταία ἀναλύσει, οἱ «προοδευτικοὶ» «ἀγνόησαν τὶς διορθώ-
δοξες συμφωνίες καὶ πήγαν "παντοῦ"» «αὐτοί, ἀναρωτιέται κανεῖς,
πῶς ἀντιλαμβάνονται τὴ διορθόδοξη συνεργασία καὶ τὸ σεβασμὸ
τῶν συνοδικῶν διαδικασιῶν»²⁴.

Πάντως, γιὰ τὴν ἀκρίβεια,

*«ὄλοι ἀνεξαιρέτως [οἱ ὀρθόδοξοι] ἔλαβαν μέρος στὶς
ψηφοφορίες καὶ ἡ συντριπτικὴ πλειονότης παρευρέθη στὶς
κοινὲς προσευχὲς καὶ δεήσεις»²⁵.*

Μάλιστα, στὴν λατρευτικὴ ἐορτὴ καὶ τὴν εἰδικὴ «Ἀκολουθία Ἐπανα-
δεσμεύσεως» ἦσαν παροῦσες ὅλες οἱ ὀρθόδοξες Ἀντιπροσωπίες, οἱ
ὁποῖες μαζί μὲ τοὺς Ἀγγλικανοὺς καὶ Προτεστάντας ἐδήλωσαν μεταξύ
ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικά, κατὰ τὴν «καταληκτικὸν δέσμευσιν»:

*«Σκοπεύομε νὰ μείνωμε μαζί»· «εἴμεθα ἀκούραστοι στὴν
αὔξησί μας ὁμοῦ ἐν ἐνότητι»²⁶.*

δ. «Ἀνάξιοι τῆς ἀποστολῆς μας»

Ἡ ἀποκαρδιωτικὴ αὐτὴ εἰκόνα τῶν ὀρθοδόξων Ἀντιπροσωπιῶν στὴν
Ἡ' Γ.Σ. τοῦ «Π.Σ.Ε.», ἀποτελοῦσα βεβαίως κάθε ἄλλο παρὰ
Ὀρθόδοξο Μαρτυρία, ὁδηγεῖ πράγματι στὶς ρίζες τῆς βαθείας κρίσεως
τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν.

*«Ἡ Ὀρθόδοξη παρουσία γενικότερα καὶ τὸ μεγαλύτερο
μέρος τῆς ἐλληνικῆς (ὁ ὅρος δὲν ἀναφέρεται μόνο στὴν
ἐλλαδική) εἰδικότερα»²⁷ προεκάλεσε ἀκόμη καὶ στοὺς ὀρθο-
δόξους Οἰκουμενιστὰς «ἀπογοήτευση»:*

*«Φύγαμε μὲ κατεβασμένα τὰ κεφάλια. Ὅταν χάνοιμε
τὶς εὐκαιρίες ποὺ μᾶς δίδονται, ἀποδεικνυόμαστε ἀνάξιοι
τῆς ἀποστολῆς μας»²⁷.*

Ἡ Συνέλευσις τῆς Χαράρε, ἀκριβῶς πενήντα ἔτη μετὰ τὴν ἴδρυσιν
τοῦ «Π.Σ.Ε.», κατ' οὐσίαν ἀπέδειξε, ὅτι

*«τελικὰ ἡ κρίση στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι ἐξ ἴσου
βαθιὰ μὲ τὶς Προτεσταντικὲς. Εἶναι κρίση αὐτοσυνειδησίας,
ὑπευθυνότητος, συνέπειας λόγων καὶ ἔργου, αὐτοσεβασμοῦ,
ἀληθινῆς ἐνότητος καί, ἴσως πάνω ἀπ' ὅλα, Θεολογίας»²⁸.*

ε. «Οί ὀρθόδοξοι ἀπειλούμενοι καὶ περιθωριοποιούμενοι»;

Η Ζ' Γ.Σ. στὴν Καμπέρρα (7-20.2.1991) εἶχε φέρει μὲ ἔμφασι στὸ προσκῆνιο τὴν **βαθυτάτην κρίσι** τοῦ «Π.Σ.Ε.», ἔκτοτε δὲ οἱ ὀρθόδοξοι *Οἰκουμενισταὶ* δὲν ἔπαυσαν νὰ ἐκφράζουν τὶς ἀνησυχίες τους γιὰ τὴν δομὴ τοῦ *Συμβουλίου*, τὴν χειροτονία τῶν γυναικῶν, τὸ κίνημα τῶν ὁμοφυλοφίλων, τὸν θρησκευτικὸ συγκρητισμὸ κ.ἄ.

Ἦδη ὁμως, ἡ *Η' Γ.Σ.* στὴν Χαράρε ἔφερε μὲ ἰδιαίτεραν ἔμφασι στὴν ἐπικαιρότητα τὴν ἐπίσης **βαθυτάτην κρίσι** τῶν ὀρθοδόξων *Οἰκουμενιστῶν*, τοὺς ὁποίους δυστυχῶς δὲν διακρίνει τοὐλάχιστον ἢ αὐτογνωσία καὶ γιὰ ὅλα αἰτιῶνται τὸ «Π.Σ.Ε.», ἐφ' ὅσον πιστεύουν ὅτι «μέχρι νὰ θεραπευθῇ αὐτὴ ἡ κατάστασις [ἐντὸς τοῦ *Συμβουλίου*], οἱ Ὀρθόδοξοι θὰ αἰσθάνωνται πάντοτε **ἀπειλούμενοι καὶ περιθωριοποιούμενοι**»²⁹.

• **Τὸ καίριο ἐρώτημα** ὅμως ἔχει ἄλλην ἀφετηρία: πότε θὰ «*θεραπευθῇ*» ἡ κατάστασις τῶν ὀρθοδόξων *Οἰκουμενιστῶν*; Ἐὰν οἱ ὀρθόδοξοι *Οἰκουμενισταὶ* ἀδυνατοῦν νὰ δώσουν μίαν ἐνιαίαν *Μαρτυρίαν Ὀρθοδόξου Ἀξιοπιστίας*, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γίνουν καὶ *Ἀξιοσέβαστοι* καὶ συνεπῶς νὰ «*θεραπεύσουν*» τὸ *Συμβούλιο* τῆς Γενεύης; Ὅντες αὐτοὶ «*ἀθεράπευτοι*», πῶς εἶναι δυνατόν νὰ αἰσθάνωνται «*ἀσφαλεῖς*» καὶ νὰ εὐρίσκωνται στὸ «*ἐπίκεντρο*» αὐτοῦ;

Οἱ «ἐντάσεις» ἐντὸς τοῦ «Π.Σ.Ε.» ἦσαν πάντοτε «*ὑψηλές*»³⁰ καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι «*ὑψηλές*», παρὰ τὶς ὁποιοσδήποτε προτεινόμενες καὶ ἐπιδιωκόμενες δομικὲς ἀλλαγές, διότι - τὸ ἐπαναλαμβάνομε μὲ ἄλλον τρόπο - στὴν καλυτέρα περίπτωσι, ἢ πιθανὴ «*θεραπεία*» τοῦ ἀνθρωποπαγοῦς θρησκευτικοῦ *Συλλόγου* τῆς Γενεύης θὰ προϋπέθετε τὴν «*θεραπεία*» τῶν ὀρθοδόξων *Οἰκουμενιστῶν*.

Εἶναι πράγματι ἐξωπραγματικὲς οἱ ἀπαιτήσεις ἐκ μέρους τῶν ὀρθοδόξων *Οἰκουμενιστῶν* γιὰ «*ἀλλαγές*» στὸ *Συμβούλιο*, ὅταν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἀνήκοντες «*ὀργανικὰ*» εἰς αὐτό, προσέρχωνται στὶς *Γ.Σ.* τοῦ «*γυμνοῖ*»: **χωρὶς** ἀγιότητα, **χωρὶς** προσωπικότητες, **χωρὶς** ἐνότητα, **χωρὶς** θεολογία, **χωρὶς** στόχους - καὶ βεβαίως - **χωρὶς τὴν Χάριν τοῦ Κυρίου μας καὶ τὴν εὐλογίαν τῶν Ἁγίων Πατέρων μας**, ἐφ' ὅσον βαδίζουν τὴν λεωφόρον τοῦ *Οἰκουμενισμοῦ* παρὰ «*πᾶσαν Παράδοσιν Ἐκκλησιαστικὴν ἔγγραφόν τε καὶ ἄγραφον*»³¹.

• **Ἄρα γε,** εἶναι δυνατόν οἱ ὀρθόδοξοι *Οἰκουμενισταί*, χωρὶς νὰ εἶναι ἐνδεδυμένοι τὸν εὐπρεπῆ χιτῶνα τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως,

κυριολεκτικά «γυμνοί», να επαναλάβουν τους λόγους τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ζ΄ Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου:

«Τέκνα ὑπακοῆς ἐσμεν, καὶ ἐγκαυχόμεθα ἐν προσώπῳ μητρὸς τῆ Παραδόσει τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας»³²;

ζ. Ἡ «Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ»

Επὶ τῇ βάσει τῶν προτάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς Γενικῆς Ἀναφορᾶς Α΄, ἡ ὁποία εἶχε μελετήσει διεξοδικὰ τὸ θέμα τῆς ὀρθοδόξου συμμετοχῆς στὸ «Π.Σ.Ε.», ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας τῆς Γ.Σ. ἡ σύστασις «Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Ὀρθοδόξου Συμμετοχῆς στὸ ΠΣΕ» καὶ τῆς ἐδόθη πίστωσης χρόνου τριῶν ἐτῶν, προκειμένου νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἔργο της³³.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, οἱ ἴδιοι οἱ ὀρθόδοξοι **Οἰκουμενισταὶ** θέτουν **σοβαρὰ ἐρωτήματα**, τὰ ὁποία εἶχαμε ἐπίσης θέσει προσυνεδριακῶς καὶ στὰ ὁποία εἶχαμε ἀπαντήσει καταλλήλως· τὰ ἐρωτήματα, μέσῳ ἄλλης ὁδοῦ, ὑπογραμμίζουν σαφῶς καὶ πάλιν τὴν ὑφισταμένη **βαθεῖαν κρίσιν τῆς ὀρθοδόξου πτέρυγος** τοῦ «Π.Σ.Ε.»

Ἐρωτοῦν λοιπὸν οἱ ὀρθόδοξοι *Οἰκουμενισταί*:

- «*Γιατὶ οἱ Ὀρθόδοξοι "ξυπνήσαμε" τόσο ἀργὰ καὶ ἡ Σύναξη τῆς Θεσσαλονίκης δὲν ἐγίνε στὶς ἀρχὲς τοῦ 1997 ὥστε νὰ ὑπάρχει χρόνος νὰ συγκροτηθεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ, νὰ συζητήσῃ καὶ νὰ ἐπεξεργασθεῖ προτάσεις ποὺ θὰ ὑποβάλλονταν στὴ Γ.Σ.;*»³⁴.

- «*Τώρα ἡ ἐντολὴ ποὺ ἔλαβε, καὶ μὲ χαρὰ ἀποδέχθηκαν οἱ Ὀρθόδοξοι, εἶναι νὰ ἐργασθεῖ "τουλάχιστον 3 χρόνια" (I) καὶ νὰ ὑποβάλει προτάσεις στὴν ἐρχομένη Γ.Σ. σὲ 7 χρόνια· μά, ἂν οἱ Ὀρθόδοξοι εἶχαν τόσο μεγάλο πρόβλημα, ὅπως δείχνει τὸ κείμενο τῆς Θεσσαλονίκης, γιατί ἄφησαν τόσα χρόνια χωρὶς δυναμικὴ διαμαρτυρία τὰ πράγματα νὰ φθάσουν ὡς ἐκεῖ καὶ πῶς τώρα ἱκανοποιοῦνται μὲ μιὰ τόσο μακροπρόθεσμης προοπτικῆς λύση;*»³⁴.

- «*Καὶ γιατί δὲν ἐγίνε μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Χαράρε μία ἀκόμη Διορθόδοξη διάσκεψη ποὺ θὰ κατέθετε στὴ Χαράρε ἓνα κείμενο-μαρτυρία, ποὺ θὰ καθιστοῦσε σαφὲς τὴν ζητοῦμε καὶ θὰ ἀποτελοῦσε θεμέλιο τοῦ ἔργου τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς;*»³⁴.

- «*Τώρα πῶς θὰ πᾶνε στὴν Ἐπιτροπὴ οἱ Ὀρθόδοξοι; Ἢ θὰ*

*προηγηθεί συνεννόηση και σαφής διατύπωση του τί, επί-
τέλους, συγκεκριμένα ζητούμε; Ή πάλι θα έκτεθοῦμε;...»³⁴.*

ζ. «Ή μάχη ήταν άγρια»!...

Ηταν έμφανεστάτο στην Χαράρε, ότι ή προσπάθεια τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν τῆς Γενεύης συνεχίζει νὰ μεταθέτη τὸ κέντρο βάρους τῆς πανορθοδόξου προβληματολογίας ἔναντι γενικώτερα τῆς Οἰκου-
μενικῆς Κινήσεως καὶ νὰ τοποθετη αὐτὸ περιοριστικὰ μόνον στὴν «διάσωσι» τοῦ «Π.Σ.Ε.».

Εἶναι ἔνδεικτικὲς ἐν προκειμένῳ οἱ διαπιστώσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Χαράρε:

- *«Διὰ διαφόρους λόγους ἔχει ἀποδυναμωθεῖ ὁ θεο-
λογικὸς χαρακτήρ τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ ἔχει μεταβληθεῖ εἰς ἓνα,
κατὰ τὸ μᾶλλον, ἀποδυναμωμένον θρησκευτικὸν καὶ περισ-
σότερον, πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν Ὅργανισμὸν, ὁ ὁποῖος
προσποιεῖται, ὅτι διαθέτει κάποιου εἴδους πνευματικότητα,
ἐνῶ ἔχει ἔντονον τάσιν "συγκρητισμοῦ", διότι ἐπιχειρεῖ
νὰ δημιουργήσῃ τὴν πνευματικότητά του εἰς μίαν βᾶσιν-
κράμα περιέργων ἰδεῶν καὶ ποικίλων ἀντιλήψεων» (sic)³⁵.*

- *«Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναται νὰ διασώσῃ τὸ μέλλον
τοῦ Π.Σ.Ε. εἶναι αὐτὸς ὁ Ὅργανισμὸς νὰ ἐπανέλθῃ καὶ νὰ
ἐπανεύρῃ τὰς ἱστορικὰς αὐτοῦ ρίζας, ἀπὸ τὰς ὁποίας
ἐξεκίνησε τὴν ἱστορικὴν του πορείαν» (sic)³⁵.*

- *«Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀλλάξῃ τὸ Καταστατικὸν καὶ ὁ
χαρακτήρ τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ νὰ καταστή ὁ Ὅργανισμὸς οὗτος
περισσότερον Ἐκκλησιαστικὸς καὶ ὄχι πολιτικός,
κοινωνικὸς καὶ οἰκονομικὸς Ὅργανισμὸς» (sic)³⁵.*

Σημειωτέον, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναφορᾶς μας αὐτῆς στὴν ὄντως ἀλλόκοτον καὶ γριφώδη «Ἐκθεση» τοῦ ἡγουμένου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία δὲν «διαβάζεται», ὅτι ἐὰν τὸ «Π.Σ.Ε.» «ἐπανέλθῃ καὶ ἐπανεύρῃ τὰς ἱστορικὰς αὐτοῦ ρίζας», εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν ἰδρυτικὴ του Συνέλευσιν (Ἄμστερνταμ, 22.8-4.9.1948), κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ πρῶτος Γενικὸς Γραμματεὺς Δρ Βίσσερ Τοῦφτ εἶχε διακηρύξει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

*«Ὁ ἡμέτερος πλουραλισμὸς [ἐν τῷ ΠΣΕ] εἶναι ἐν βαθυτάτῃ
ἐννοία ἀνήθικος..., καὶ ἐπομένως τὸ ἡμέτερον συμβούλιον
ἀποτελεῖ μίαν λύσιν ἀνάγκης, μίαν ὁδὸν ἐπὶ τῆς πορείας
καὶ ἐν σωματεῖον, ...»³⁶.*

Ἡ ἀγωνία τῶν *Οἰκουμενιστῶν* γὰρ τὴν «διάσωσι» τοῦ *Συμβουλίου* τῆς Γενεύης, τοὺς ἔχει ὀδηγήσει σὲ μίαν βαθεῖαν διάστασιν ἀπόψεων:

- **οἱ μὲν** «*συντηρητικοὶ*» ὡς τρόπον «*θεραπείας*» προτείνουν τὴν ἐπιστροφή στὶς ἰδρυτικὰς ρίζες τοῦ *Συμβουλίου*, δηλαδὴ τὴν ἐπανέυρει τῆς ταυτότητός του ὡς μιᾶς *Σωματειακῆς Ὁργανώσεως*³⁵.

- **οἱ δὲ** «*προοδευτικοὶ*» προτείνουν πλήρη ἀντικατάστασιν τῆς παρούσης δομῆς τοῦ «*Π. Σ.Ε.*» καὶ τὴν σύστασι ἐνὸς ἀτύπου «*Φόρουμ Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Οἰκουμενιστικῶν Ὁργανώσεων*»^{36α} ἢ ἐνὸς «*Φόρουμ χωρὶς ὑποχρεωτικὰ μέλη*» καὶ χωρὶς εὐθύνης καὶ δεσμεύσεις ἐναντι τῶν συμμετεχόντων³⁷.

- **καὶ μία** τρίτη λύσις, τέλος, ὁραματίζεται τὴν διάπλασι τοῦ «*Π. Σ.Ε.*» εἰς μίαν *Ἀδελφότητα*, στὴν ὁποίαν οἱ ἐκκλησίες-μέλη «*συνεργάζονται*», «*διασκέπτονται θεολογικῶς*», «*παρέχουν κοινὴν μαρτυρίαν*» καὶ ἔχουν «*κοινὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ τί ἐστὶν Ἐκκλησία*»³⁸.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ προσπάθεια «*σωτηρίας*» τοῦ «*Π.Σ.Ε.*» καὶ ἐξευρέσεως ἀποδεκτῶν μορφῶν συμμετοχῆς εἰς αὐτό, ἔχει ἐμπλέξει τοὺς ὀρθοδόξους *Οἰκουμενιστὰς* σὲ χρονοβόρες καὶ ἀτέρμονες διαδικασίες, οἱ ὁποῖες ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ συσκοτισθῇ τὸ *Ὅραμα* γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ προώθησι τῆς *Ἐνώσεως* τῶν Χριστιανῶν μέσῳ μιᾶς ὄντως *Χαρισματικῆς Ὁρθοδόξου Μαρτυρίας*.

Ἐνδεικτικὸ τῆς συσκοτίσεως τοῦ *Ὁράματος* αὐτοῦ καὶ τῆς κρατούσης καταστάσεως ἐντὸς τοῦ *Συμβουλίου* τῆς Γενεύης, ὡς καὶ τοῦ «*κλίματος συνεργασίας*» τῶν ἐκκλησιῶν-μελῶν γιὰ μία «*κοινὴν μαρτυρία*», ἦταν ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ τὸ θέμα τῆς «*Εὐχαριστιακῆς Πρακτικῆς*» στὴν Χαράρε.

Τὸ ζήτημα τῆς «*Εὐχαριστιακῆς Πρακτικῆς*» «*ἀπετέλεσε ἀντικείμενο ἀρκετῶν μακρῶν καὶ ἐπιπόνων συζητήσεων στὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ [προσυνεδριακῶς] ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰ σχέδια γιὰ τὴν λατρεία στὴν Συνέλευσι τῆς Χαράρε. Τελικὰ, συνεφωνήθη νὰ μὴν ἀποτελῇ μέρος τοῦ προγράμματος τῆς συνελεύσεως μία οἰκουμενικὴ εὐχαριστιακὴ ἀκολουθία, ὅπως ἐγένετο σὲ προηγούμενες συνελεύσεις*»³⁹.

Ἐνας ὀρθόδοξος θεολόγος ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ, ὁ Παῦλος Μέγιεντορφ, ἀναφερόμενος στὴν ἀπόφασιν αὐτῆ, ἐτόνισε ὅτι «*αὐτὴ ἦταν μία νίκη γιὰ μᾶς, ἀλλὰ ἡ μάχη ἦταν ἄγρια*»⁴⁰!...

- **Αὐθορμήτως** θέτομε τὸ τελευταῖο ἐρώτημά μας: μήπως αὐτὴ *ἡ «ἄγρια μάχη»* ἀποτελεῖ τελικὰ τὴν «*διευκρινιστικὴν*» ἀπάντησι στὸ

πρόβλημα τῆς «βιωθείσης/βιουμένης ἀδελφότητος», πού ἔθεσε ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1995;

Ἐλεγε τότε: «Ἐπειτα ἀπὸ μίαν πεντηκονταετίαν καρποφόρου συνεργασίας ἐντὸς τοῦ ΠΣΕ, τὰ μέλη αὐτοῦ ὀφείλουν ὅπως διευκρινίσουν τὴν ἐννοίαν καὶ ἔκτασιν τῆς ἐν τῷ ΠΣΕ βιωθείσης ἀδελφότητος...»⁴¹.

η. Πρέπει νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ «Π.Σ.Ε.»

Κατακλείοντες τὴν κριτικὴ μας, ἀπευθυνόμεθα φιλαδέλφως πρὸς τὰ ὀρθόδοξα μέλη τοῦ «Π.Σ.Ε.» καὶ τοὺς ὑπενθυμίζουμε γιὰ πολλοστὴν φορὰ τὸ χρέος τους:

«Ἄν θέλουν νὰ διασώσουν τὴν Ὁρθόδοξο Ταυτότητά τους καὶ ἂν ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν σωτηρία αὐτῶν καὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐταίρων τους, θὰ πρέπει νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ "Π.Σ.Ε." καὶ νὰ παύσουν νὰ ἀποτελοῦν μέλη ἐνὸς ἀνθρωποπαγοῦς/"κοσμικοῦ" Ἱεροσχευτικοῦ Συλλόγου, ἐφ' ὅσον ἐκκλησιολογικῶς καὶ σωτηριολογικῶς εἶναι ἀδύνατον καὶ ἀδιανόητον ἡ Ὁρθοδοξία νὰ εἶναι "μέλος" σὲ "κάτι", τὴν στιγμή πού καλεῖ τοὺς πάντας νὰ συμμετάσχουν στὴν Καθολικότητα καὶ Ὀλοκληρία Τῆς, γενόμενοι μέλη τοῦ Σώματος Αὐτῆς, μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία»⁴².

(*) Περιοδ. «Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις», ἀριθ. 31/Ἰανουάριος-Μάρτιος 1999, σελ. 129-132 καὶ ἀριθ. 32/Ἀπρίλιος-Ἰούνιος 1999, σελ. 133-136.

1. Ἐμμανουὴλ Κουμπαρέλη, «Σκέψεις γιὰ τὴν 8ῃ Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν», περιοδ. «Σύναξη», ἀριθ. 69/Ἰανουάριος-Μάρτιος 1999, σελ. 97.
2. Περιοδ. «Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις», ἀριθ. 29/Ἰούλιος-Σεπτέμβριος 1998, σελ. 122α.
3. Γιὰ τὶς δύο αὐτὲς Διασκέψεις, βλ. ἐκτενὴ ἀναφορὰ στὸ περιοδ. «Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις», ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 117-122.
4. Ἐμμανουὴλ Κουμπαρέλη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 96.
5. Ἐμμανουὴλ Κουμπαρέλη, αὐτόθι, σελ. 97.
6. Μ.Π. Γ. Τσέτση, «Χαράρε 1998. Χρονικὸ τῆς Ἡ' Γ.Σ. τοῦ Π.Σ.Ε.», περιοδ. «Ἐνημέρωσις» Γενεύης, 14-1998/12, σελ. 8.
7. Dr. Hans-Georg Link, «Unmasking Orthodox claims», ἐφημερ. «e-Jubilee» (ἐνημερωτικὴ ἔκδοσις τῆς Ἡ' Γ.Σ. τοῦ «Π.Σ.Ε.» στὴν Χαράρε), Νο 8/12.12.1998 [ἐκ τοῦ Διαδικτύου].
8. Μ.Π. Γ. Τσέτση, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 10.
9. Μ.Π. Γ. Τσέτση, αὐτόθι, σελ. 10· ἐφημερ. «e-Jubilee», Νο 9/14.12.1998: «Bulgarian Orthodox quit WCC» [ἐκ τοῦ Διαδικτύου].

10. **Andrei Zolotov and Stephen Brown**, «*WCC agrees to set up commission to try to resolve Orthodox grievances*», «**ENI News Service**» Γενεύης, 13.12.1998 [ἐκ τοῦ Διαδικτύου].
11. **Ἐμμανουὴλ Κουμπαρέλη**, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 97.
12. **Οἱ Οἰκουμενισταὶ** τοῦ Φαναρίου, ἀναφερόμενοι στὴν ἄποψι αὐτῆ τοῦ **Ε.Κ.** καὶ προσπαθοῦντες δῆθεν νὰ καταδείξουν «τὴν τραγικότητα τῆς θέσεως στὴν ὁποίαν ἔχουν περιέλθει οἱ ἡγεσίες ὀρισμένων ἀπὸ αὐτὲς [Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες], οἱ ὁποῖες στενάζουν, οὐσαὶ ὑπὸ ὀμηρεῖαν ἀκραίων φρονταμενταλιστικῶν ὁμάδων, οἱ ὁποῖες τὶς ἀπειλοῦν μὲ σχίσμα», ὑποστηρίζουν ὅτι «εἶναι ἀδικο νὰ κατακρίνει κανεὶς ὡς δῆθεν "μὴ σοβαροὺς" ἀρχηγοὺς Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν - ὡς τὸν Πατριάρχην Γεωργίαν Ἠλία - διότι προσπάθησε νὰ ἀμβλύνει τὴν ἀρνητικὴ ἐντύπωση ὡς ἐκ τῆς μὴ ἀποστολῆς ἐπισήμου Ἀντιπροσωπείας, διὰ τῆς ἱστορικῆς καὶ γλαφυρῆς παρεμβάσεως τοῦ ἀπεσταλμένου του Ἰερέα Βασιλείου Κομπαχίτζε».
- (βλ. **Διακόνου Ἐλπιδοφόρου Λαμπруνιάδου**, «*Ἡ Ὁρθοδοξία στὸ Π.Σ.Ε. μετὰ τὸ Χαράρε*», περιοδ. «**Σύναξη**», ἀριθ. 70/Ἀπρίλιος-Ἰούνιος 1999, σελ. 109).
- 12α. **Ἐμμανουὴλ Κουμπαρέλη**, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 97.
- **Οἱ δύο** γενικὲς κοινὲς συνάξεις ἐπραγματοποιήθησαν τὴν 3ῃ καὶ 6ῃ Δεκεμβρίου· μία τρίτη σύναξις, τὴν 10ῃ Δεκεμβρίου, ἀφοροῦσε μόνον τοὺς «ἐπικεφαλῆς τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθόδοξων ἀποστολῶν ["**Eastern**" καὶ "**Oriental**"]».
- (βλ. **Χρήστου Τσιρώνη**, «*Π.Σ. τῶν Ἐ. - 8ῃ Γενικῇ Συνέλευση - Harare Zimbabwe, 3-14.12.1998*», περιοδ. «**Καθ' ὁδόν**» Θεσσαλονίκης, ἀριθ. 15/Μάϊος 1999, σελ. 100, 101 καὶ 103.
13. **Ἐμμανουὴλ Κουμπαρέλη**, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 97, πλάγ. κειμ.
14. **Ἐμμανουὴλ Κουμπαρέλη**, αὐτόθι, σελ. 98.
15. **Ἐμμανουὴλ Κουμπαρέλη**, αὐτόθι, σελ. 97.
16. **Ἐμμανουὴλ Κουμπαρέλη**, αὐτόθι, σελ. 98-99.
17. **Richard N. Ostling**, «*Orthodox Boycott Churches Assembly*», «**The Associated Press**»/3.12.1998 [Ἐκ τοῦ Διαδικτύου].
18. **Peter Bouteneff**, «*The Orthodox at the Harare Assembly*», ἀγγλικὴ μετάφρασις στὸ Διαδίκτυο ἐκ τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου τοῦ περιοδ. «**S.O.P.**»/Μαρτίου 1999.
- **Στὸ «Ἀνακοινωθὲν»** τῆς «*Διορθόδοξου Συναντήσεως*» τῆς Θεσσαλονίκης (29.4-2.5.1998) προβλέποντο καὶ τὰ ἀκόλουθα: «*Οἱ Ὁρθόδοξοι Σύνοδοι [ἐν Χαράρε] δὲν θὰ συμμετάσχουν εἰς οἰκουμενικὰς λατρευτικὰς συνάξεις, κοινὰς προσευχὰς, λατρείας καὶ ἄλλας θρησκευτικὰς τελετὰς, διαρκούσης τῆς Συνελεύσεως· καὶ Ὁρθόδοξοι δὲν θὰ λάβουν μέρος γενικῶς εἰς τὰς διαδικασίας ψηφοφορίας, ἐκτὸς ἐιδικῶν Ὁρθόδοξων περιπτώσεων κατόπιν Πανορθόδοξου προσυνεννοήσεως*» [§ 13 γ' καὶ δ'].
- (βλ. περιοδ. «**Ἐνημέρωσις**», 1Δ-1998/5, σελ. 5).
19. **Peter Bouteneff**, ἔνθ' ἄνωτ.
20. **Edmund Doogue**, «*WCC takes measures to improve relations with Orthodox*», «**ENI News Service**» Γενεύης, 24.11.1998 [ἐκ τοῦ Διαδικτύου].
21. **Χρήστου Τσιρώνη**, «*Π.Σ. τῶν Ἐ. - 8ῃ Γενικῇ Συνέλευση - Harare Zimbabwe, 3-14.12.1998*», περιοδ. «**Καθ' ὁδόν**», ἀριθ. 15/Μάϊος 1999, σελ. 100β-101α.
- **βλ. καὶ Διαδικτύου Ἐκκλησίας Ἑλλάδος**: «*Meeting of the Canonical Orthodox and the Oriental Orthodox Churches at the WCC, Harare Assembly*», 3.12.1998.
22. **Peter Bouteneff**, ἔνθ' ἄνωτ.
23. **Χρήστου Τσιρώνη**, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 101α.
- **βλ. καὶ Richard N. Ostling**, «*Orthodox Boycott Churches Assembly*», «**The Associated Press**»/3.12.1998 [ἐκ τοῦ Διαδικτύου].

24. Ἐμμανουὴλ Κουμπάρηλη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 98.
25. Διακόνου Ἐλπιδοφόρου Λαμπруνιάδου, «*Ἡ Ὁρθοδοξία στὸ Π.Σ.Ε. μετὰ τὸ Χαράρε*», περιοδ. «**Σύναξη**», ἀριθ. 70/Ἀπρίλιος-Ἰούνιος 1999, σελ. 111.
- Σημειωτέον, ὅτι ὁ **Διάκονος Ἐ.Λ.**, ἀντικροῦν προφανῶς τὶς αἰτιάσεις τοῦ Ἐμμανουὴλ Κουμπάρηλη, δικαιολογεῖται ὡς ἐξῆς: «*Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν ὅλα αὐτὰ (τ.ἔ. τὴν θετικὴ γὰ τοὺς ὀρθοδόξους ἀτμόσφαιρα στὴν Χαράρε), καλῶς ἐρμήνευσαν οἱ περισσότερες ὀρθόδοξες Ἀντιπροσωπείες ὅτι δὲν συνέτρεχαν πλέον οἱ λόγοι γὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν πολυσυζητημένων ἐκείνων 2 ἀποφάσεων τῆς Θεσσαλονίκης, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἤδη σ' αὐτὲς ἐκτυπώνεται σαφῶς ὅτι θὰ ἐφαρμοσθοῦν μόνον ἐὰν δὲν γίνουιν δεκτὰ τὰ ὀρθόδοξα αἰτήματα (βλ. σημεῖο 13δ τῶν ἀποφάσεων)*».
- ➔ Ἄλλ' ὅμως, ἡ ἄποψις αὐτὴ εἶναι **παραπλανητικὴ**, ἐφ' ὅσον τὸ κείμενο τοῦ «*Ἀνακοινωθέντος*» (§ 13γ' καὶ δ'), τὸ ὁποῖο παρεθέσαμε αὐτοῦσιον ἀνωτέρω (ὑποσημ. 18), δὲν προβλέπει **καμμίαν ἀπολύτως** περίπτωσι ἄρσεως τῶν ἀποφασισθέντων («σ' αὐτὲς» **δὲν ἐκτυπώνεται**) τίποτε καὶ μάλιστα «*σαφῶς*»: **ἀλλὰ**, καὶ ἂν ἀκόμη προεβλέπετο ἡ μὴ ἐφαρμογὴ τῶν ἀπαγορευσεων, τοῦτο θὰ ἴσχυε μόνον ἐὰν θὰ ἐγίνοντο δεκτὰ τὰ ὀρθόδοξα αἰτήματα: **τὰ αἰτήματα ὅμως θὰ συζητηθοῦν τὰ ἐπόμενα τρία ἔτη** ἀπὸ τὴν συστηθησομένην **μικτὴ «Ἐιδικὴν Ἐπιτροπὴν»**, ἡ ὁποία θὰ εἰσηγηθῆ καταστατικὲς ἀλλαγὲς τοῦ «*Π.Σ.Ε.*» στὴν **Θ' Γ.Σ.** τὸ **2005!**...
26. Jerry Van Marter, «*Churches recommit themselves to the WCC at worship celebration*», «**ENI News Service**» Γενεύης, 13.12.1998 [ἐκ τοῦ Διαδικτύου]. **Βλ. καὶ Δελτίον Τύπου** τῆς **Η' Γ.Σ.** τοῦ «*Π.Σ.Ε.*» Νο 57/15.12.1998: «*"Together, under the cross in Africa", eight Assembly comes to a close*» [ἐκ τοῦ Διαδικτύου].
27. Ἐμμανουὴλ Κουμπάρηλη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 95 καὶ 97.
28. Ἐμμανουὴλ Κουμπάρηλη, αὐτόθι, σελ. 97.
29. Διακδικτύου Ἐκκλησίας Ἑλλάδος: «*Deliberative Plenary: Moderator's Report, Section 56*», 4.12.1998 [ἡ ἄποψις αὐτὴ ἀνήκει στὸν Πρόεδρο τῆς **Κ.Ε.** τοῦ «*Π.Σ.Ε.*» Ἀρμένιο Καθολικὸ τῆς Κιλικίας (τοῦ Λιβάνου) κ. Ἀρὰμ Κεσισιάν].
30. Peter Bouteneff, «*Holy Work - The Orthodox Churches, the WCC and the Upcoming Assembly*» [κείμενο προετοιμασίας ὑπ' ἀριθ. 5 τῆς **Η' Γ.Σ.** τοῦ «*Π.Σ.Ε.*» στὴν Χαράρε, ἐκ τοῦ Διαδικτύου].
31. **Πρβλ. Ζ' Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου**, Μ. τ. 13, στλ. 400C/Σ.Μ.Π.Σ., τ. Β', σελ. 879α («*Ὅρος*»).
32. **Ζ' Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου**, Μ. τ. 13, στλ. 128C/Σ.Μ.Π.Σ., τ. Β', σελ. 805α («*Πράξις Δ'*»).
33. **Βλ. Μ.Π. Γ. Τσέτση**, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 9-10· βλ. καὶ **Andrei Zolotov and Stephen Brown**, «*WCC agrees to set up commission to try to resolve Orthodox grievances*», «**ENI News Service**» Γενεύης, 13.12.1998 [ἐκ τοῦ Διαδικτύου].
34. Ἐμμανουὴλ Κουμπάρηλη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 96-97.
35. Περιοδ. «**Πληροφορία**» («*Ἐκδοσις τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*»), περίοδος Γ', ἀριθ. 1/Ἰανουάριος - Ἀπρίλιος 1999, σελ. 6 καὶ 7, § 6, 9 καὶ 10.
36. **The First Assembly of the World Council of Churches, held at Amsterdam August 22nd to September 4th, 1948, ed. by W. A. Visser't Hooft, Toronto, 1949, pp. 28-29.**
- 36α. **Μ.Π. Γ. Τσέτση**, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 8 (ἡ πρότασις εἶναι τοῦ **Γ.Γ.** τοῦ «*Π.Σ.Ε.*» **Κ. Ρεΐζερ**).

37. **Andrei Zolotov and Stephen Brown**, «*WCC agrees to set up commission to try to resolve Orthodox grievances*», «**ENI News Service**» Γενεύης, 13.12.1998 [ἐκ τοῦ Διαδικτύου].
38. **Μ.Π. Γ. Τσέτσι**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 4 (ἐκ τοῦ «*Μηνύματος*» τοῦ πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου πρὸς τὴν *Η' Γ.Σ.* τῆς Χαράρε).
39. **From Camberra to Harare - An illustrated Account of the life of the WCC, 1991-1998**, p. 5, Geneva 1998.
40. **Sergei Chapnin**, «*Crisis of Ecumenism and the position of the Orthodox at the VIII Assembly of WCC*», 4.12.1998 [ἐκ τοῦ Διαδικτύου].
41. Περιοδ. «**Ὁρθοδοξία**» Κωνσταντινουπόλεως, Ἀπρίλιος-Ἰούνιος 1997, σελ. 203 («*Σκέψεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀντίληψιν καὶ τοὺς ὀραματισμοὺς αὐτοῦ περὶ τοῦ ΠΣΕ εἰς τὰς παραμονὰς τῆς τρίτης χιλιετίας*»).
42. Περιοδ. «**Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις**», ἀριθ. 29/Ἰούλιος-Σεπτέμβριος 1998, σελ. 120γ.